

Epen ezért igen nagy zavart okozott jogirodalmunkban s a gyakorlatban is az Orszb. Ért. 13. §-a, amikor „a közszerzeményre vonatkozó régi jogszabályokat fenntartotta“.

Az értekezés az 1873. évi jogászgyűlés nyomán keletkezett irodalomnak a közszerzemény hátrányait ismertető részét is kifejtvén, odakonkludál, hogy a közszerzeményt mindenestre meg kell tisztítani kírívó hibáitól és semmiesetre sem szabad a jövőben magyar jog általános rendszerévé tenni. Az uniformizálás a jogélet házassági vagyoni területén nem kívánatos, mert ez általánossá tenné a „közszerzemény“ nagy hibáit. Amíg a kispolgárnál a házassági együttes szerzés irányában fog a gazdasági élet haladni, a honoráciornál pedig túlnyomórészt a férj lesz ténylegesen is a főszerző, addig a közszerzeményi jog mellett érvényesülnie kell — mint egyenrangú szabálynak — a főszerzői jognak is. A jogéletünkben mindkét házassági vagyoni jogi rendszer okvetlenül fenntartandó.

Bár az értekezés nagyon kiemeli a főszerzői jog előnyeit s ezt az általános európai jogfejlődéssel összhangba hozza, a közszerzemény megtartása mellett tör lándzsát — kellő reformok után — mert ezt megszóka a jogi forgalom. Ám a főszerzői jognak „ex lege“ való eltörlését igen nagy hibának tartja, mert e megoldás általánossá tenné a közszerzemény nagy hibáit.

Az értekezés a főszerzői jog mai tartalmának tüzetes kifejtése után a tárgyhoz jogpolitikai megfejtési módokat is felemlített, mely tüzetes vita tárgyává tétetett.

A szeminárium még módot fog keresni rá, hogy e szép témára visszatérjen s az előadó ellenészrevételeit meg tárgyalja.

IRODALOM.

Jogi alapismeretek a szociális munkában. (Dr. Szokolay Jenő könyve.) A jognak Európaszerte gyakorta szinpadias beállításaiban más és más megvilágítást kapnak a jogi dogmák. Világnézetek reflektorában optikai csalódás volna azt hinnünk, hogy csak a színezés változik. A pozitív, vagy negatív evolúció és revulúció tartalmi különbség tekintetében is a jogfejlődésen túlmenőleg döngetik a dogmák belső strukturáját, és azok szervezeti összefüggését.

Vajjon ki merne ma a vérségi és családi kapcsolatoknak bizonyos körön belül kizárólagos imperatívus irányító hatására gondolni, amikor például a „közös háztartás“ — szerkezetileg minden esetre lazább formája — joghatásaiban hasonló értékelést követel? A pénzügyi jog, — tehát a hivatalos normatív felfogás is — a közös háztartást személyösszeségnek tekinti és ezen belül létesít egyetemleges felelősséget. A menyortársnak, fel-felbukkanó kötelezettsége gyakorlatilag mindinkább a lát-szathoz és külső ismérvekhez alkalmazkodó fogalomhoz simul. Szinte anakrosztikus azon vitatkozunk, lehet-e tulajdonjog máson, mint dolgon? (jogokon, követeléseken), amikor a magántulajdon inkább termelési módszerre, mint magánjogi intézménnyé vált a magasabb erkölcsi követelmények, (Gesetze höherer Ordnung) az államérdék, a nemzeti eszme, a népi gondolatkör érvényesülése következtében. Ezekhez a tényezőkhöz

járul a jognak küzdelme a jognélküli, vagy a formátlan berendezésekkel szemben, a kollektív gondolatnak uralkodóvá tétele, egyrészlről az individuális, másrészlről a kommunista termelési és gazdasági szervezet fölött.

Ennélfogva ma már bizonyításra sem szorul a magántulajdon archimédesi tétele. A kollektív gondolat, az összeség értékelése szempontjából a tulajdonnak legalább olyan emanációs kisugárzókéességűnek kell lennie, hogy a közösség a kiszorított érdekek és viszonylatok eredőjét, mint közgazdasági komponenszt el ne veszítse.

Eképen válnak jogi intézménnyé a dogmákról alkotott értékítéleteink változása következtében erkölcsi berendezkedések, kötelelességké, spontán alanyi cselekedetek (egri norma, a szegényügy szabályozása). A karitatív funkció pedig szociális munkává alakul át, integráns részévé válván jogrendszerünknek.

És míg az előbbi szétágazó, heteronom működése az egyeseknek, vagy társadalmi szervezeteknek, ez utóbbi: a szociális munka jogi ismereteket megkövetelő attributív tevékenysége közigazgatásunknak.

Ennek a gondolatnak lelkes felismerése vezethette a fenti címen megjelent munkának jeles szerzőjét, Szokolay Leó dr. székesfővárosi árvaszéki elnökhelyettesét, nem hézagpótló, hanem eddigelé egyedülálló művének megírására.

Jogi irodalmunkban nélkülöztük a magánjogi alapismereteknek oly módon történő összeállítását, amely szerint, az, annak ellenére, hogy szakmunka mintegy bevezető legyen a jogtudományokba és egyuttal mint magánjogtan is megállja a helyét. Tudtunkkal a nem jogi iskolák és tanfolyamok részére készült tankönyveken kívül csak Sárffy Andor érdemes munkája felel meg a gyakorlati magánjogtan céljainak.

Szokolay a közigazgatás főfeladatának tekinti a szociális munka irányítását és ehhez képest, amikor könyve első része a közjogi és közigazgatási alapfogalmak összefoglaló és könnyen érthető áttekintésén túl van, a magánjog rendszerének alapvető szabályait adja az ismert felosztás szerint. Nem hiányzik azonban a könyv eme részéből sem utalás a szociális feladatokkal való összefüggésre. Alapismeretekről lévén szó, természetesen de lege lata tárgyalja Szokolay az anyagot. Mit kell tudnunk a jogból ahhoz, hogy a közigazgatás szociális munkáját megérthessük és abban nem jogászok is szervezeten részt vehessenek? E sorok írójának elégtételül szolgál, a szerző követelése az állampolgári nevelés iránt. Hangoztattuk évekkkel ezelőtt, hogy középiskolai oktatásunknak hiánya a közpolgári jogok és kötelelességek oktatásának mellőzése. Mi ugyan más szempontból láttuk szükségesnek a polgári jogok tanítását. A jogi nevelés hatásaként elsősorban jogintézményeink megismerését, azok tiszteletbentartását, továbbá perökonomiai célszerűségi szempontok elérését reméltük. Szokolay a szociális kötelelességérzést és az emberi önérték növelését várja az állampolgári nevelés kiterjesztésétől. Ezuttal az eszköz szentesíti a célt és úgy véljük,

nem lehet elég propagandával előmozdítani a jogi alapfogalmak megismertetésének szükségességét.

Nemcsak az anyag csoportosításában uttörő Szokolay munkája, de uttörő a gondolat maga is. Hiszen monográfiákon kívül a magánjog szociális összefüggéseire csak de lege ferenda mutattak rá írónk (Plopu, Meszlény).

Bírói és közigazgatási szervezetünk világos összeállítását és taglalását nyújtja a könyv, amelyet egyébként jogi intézményeink iránt *meleg* tárgyilagosság jellemez.

A munkának fő része a szociális közigazgatás. Közigazgatási jogunkat nem pusztán a végrehajtói hatalom szervének tekinti, hanem a gyermekvédelem, szegény- és közegészségügy önálló és iniciatív szervének. Műve ilyképen az élő magyar jogba *oltott szociálpolitika*, helyesebben a szociálpolitika jogrendszere. Nyilván ezért nem hiányzik belőle a hadigondozás és társadalombiztosítás joganyagának teljes ismertetése. Az igazságügyi gyermekvédelem tárgyalása szinte kompendiuma bűnvádi perrendtartásunk vonatkozó részének.

Ismertetésünk nem volna teljes, ha külön nem emlékeznénk Szokolay könyvének két igen fontos részéről:

A gyámhatóság jogkörének áttekintése a vonatkozó joganyag egységes csoportosításából áll. Idevágó anyagi és alakai jogszabályaink esszenciáléit tartalmazó gyűjtemény ez a rész.

A szerző eddigi irodalmi működése messze túlmegey hivatali foglalkozásának határain. Igaz, hogy a hivatali teendők ellátását Szokolay ugyancsak más mértékhez szabta, ha saját magáról volt szó. Ilyképen nem csoda, ha könyvének említett részéhez világosságban, precizitásban, hasonló munkára csak a mi régi Anyakönyvi Utasításunkban találunk.

Szólunk továbbá a közegészségügyi jogismeretekről, amelyek ehhez hasonló szabatos közlése, kezdve a közegészségügy rendezéséről szóló törvénycikk ismertetésétől egészen a közegészségügyi szervezet szemléltetéséig, minden szükséges tudnivalót tartalmaz.

Végeredményben nemcsak praktikus összefoglaló munka, amit Budapest székesfőváros árvaszéki Elnökhelyettesének könyve nyújt. Az előszóban kitűzött célon messze túlmenőleg a vérbeli jogász részére érdekes olvasmány, sok ismeretlen anyag feltárása: a laikus részére világos, élvezetes kézikönyv; a szociális munka célkitűzése szempontjából pedig akár előkészítő feladatát, akár összefoglaló segítségét tekintjük, a könyv maga is elsőrendű *szociális munka*.
Dr. Leopold Elemér.

Josserand: *Évolutions et Actualités*, (Paris, 1936. Sirey). E cím alatt a tudós szerző nyolc előadást tesz közzé, amelyeket az 1930. és 1931. években Európa különböző egyetemén tartott volt. — Az első dolgozat címe: „*Le code civil français et ses destinées*”. Szerző röviden vázolja a francia magánjogi törvénykönyv születésének történetét — a császár személyes közreműködésének szerepét —, majd rátér a code civil hatásának méltatására. Belföldön a törvénykönyv iránti nagy bámulat szinte